

iudicis officium magis laborare pro salute boni publici, quam singularis et bonum commune sit nobilius particulari." A közjó szolgálata tehát a magánérdek rovására a tripartitum szerint is a bíró feladata. (Prologus 15. cím 4. §.) B. S.

Tárgyi felelősség és kármegosztás. Ujabban komoly kritikák hangzanak el a bíróságoknak a veszélyes üzem tárgyi felelőssége kérdésében folytatott gyakorlata ellen.¹⁾ Különösen kifogásolják a bíróságok azt a gyakorlatát, hogy csak a sérült kizárólagos hibája esetén mentesítik a veszélyes üzem üzembentartóját a felelősség alól és hogy a vis major fogalmát túlságosan szűk körre szorítják. Ismételten hangsúlyozom azt a meggyőződésemet, hogy a méltánytalanságokat a veszélyes és nem veszélyes üzemnek a tárgyi felelősség szempontjából semmivel sem indokolt és a határok elmosódása folytán jogbizonytalanságra és ellentmondásokra vezető megkülönböztetése okozza és épen a tárgyi felelősség általánosítása útján, mely lényegileg csak a bizonyítási teher megfordítása, lehetne segíteni. (V. ö. Marton Géza dr. Polg. J. 1931. évf. 147., 242., ifj. Szigeti László Polg. J. 1925. évf. 293. old. Jogállam 1927. évf. 271. old.)

A bírói gyakorlat véleményem szerint az 1874. évi XVIII. t.-c. szellemének megfelelően jár el az üzembentartó exculpatió okainak elbírálásánál. A tárgyi felelősségnek indoka az üzem veszélyességén és „akinek a haszna, annak a kára” elvén alapuló az az elgondolás, hogy a sérültet mentse fel az üzembentartó vétkességének bizonyítása alól, aki az üzem belső viszonyaiban ismeretlen és a balesetnél igazán nem kívánható meg tőle, hogy annak lefolyását és okait megfigyelje. Az exculpatio is úgy van szabályozva, hogy a vétkesség kérdése ne kerüljön közvetve mégis előtérbe. Szerintem tehát helyes a bíróságoknak vis majorra vonatkozó és a vis major objektív felfogásának megfelelő értelmezése, mely szerint vis majornak csak olyan ellenállhatatlan erőt tekintenek, mely emberi erővel egyáltalában nem hárítható el és nem minősítik vis majornak az olyan erő működését, mely az üzem konkrét körülményei szerint nem volt elhárítható (szubjektív vis major), de általánosságban annak elhárítása nem lehetetlen (cui resisti potest). Ez a szigorú felfogás abban leli magyarázatát, hogy amennyiben a vis majort az üzem konkrét körülményeihez mérnök, úgy megint az üzem körülményei és az esetleges vétkesség kérdése vetődne fel, amelynek elbírálását a törvény szelleme épen ki akar zárni. Nem tekinthető vis majornak az út előreláthatatlan rossz állapota, ölmös eső hatása az úttestre, mert ezek emberi erővel elháríthatók és épen az üzem természetével járó veszélyek, épen úgy, mint egy minden gondosság mellett beálló motorhiba vagy féktörés. E tekintetben tehát dr. Sándorfy Kamill kúriai bíró úr aggályait nem osztom.

Ugyanezért harmadik személynek csak olyan ellenállhatat-

¹⁾ Így Dr. Sándorfy Kamill kúriai bíró Jogállam 1934. május-június.

lan cselekménye mentesít, mely el nem hárítható és így megint nem kerülhet sor az üzem konkrét körülményeinek vizsgálatára.

Végül mentesíti az üzemet a sérült hibája. A gyakorlat ezt úgy értelmezi, hogy csak sérültek olyan kizárólagos hibája mentesít, mely el nem hárítható. Ez az értelmezés szerintem a törvény céljának megfelel, mert amennyiben vizsgálható lenne, hogy a sérült is vétkes és az üzembetartó is vétkes, úgy megint előkerülne a vétkesség vizsgálata az üzem részéről, amit a törvény ki akart zárni. Viszont ha csak a sérült kizárólagos és el nem hárítható hibája mentesít, úgy csak a sérült magatartása vizsgálendő, e tekintetben a bizonyítási teher az üzemet terheli és ha a bizonyítás eredménnyel jár, úgy az üzem vétkességének, sőt az okozás kérdése már negative el van döntve. Külömben helyesen jegyzi meg dr. Marton Géza (Polg. Jog, 1931. évf. 253. old.), hogy tárgyi felelősség esetén a sérült hibájáról vétkességi értelemben beszélni felemás jogi szerkezet. A törvény tulajdonképen nem sérült hibájáról, vétkességéről akar beszélni, hanem helyesen a tárgyi felelősség *okozási elvével* szemben a kivétel is az *okozási elv* alkalmazása. Helyes értelmezéssel annak bizonyításáról van szó, hogy a sérült *okozta* a balesetet, akár felróható ez neki, akár nem. Szerintem tehát a sérült beszámíthatóságának, vétőképességének hiánya nem jön tekintetbe. Semmi akadálya nincs annak, mint azt már több írásomban megjegyeztem, hogy helytelen dogmatikus megfontolások alapján a tárgyi felelősség alkalmazásánál a kármegosztás elvét kizárjuk, ha az üzem és a sérült is közrehatott a baleset előidézésében, ha tehát a balesetet közösen okozták, úgy a kár közöttük megosztassék. Bár itt vétkességről nincs szó és a kármegosztás a *kölcsönös vétkesség* következménye, a tárgyi felelősség speciális körülményeinél fogva a kármegosztást a *közös károkozás* következményeként alkalmazhatjuk. A véletlen azonban épen a tárgyi felelősség alapelvénél fogva a veszélyes üzem terhére megy és így az üzem terhére megy a sérültnek véletlen, a városi közlekedés veszélyességével járó megzavarodása is.

Ifj. dr. Szigeti László.

A versenyjogi populáris akció kérdéséhez. Az 1933. évi XVII. (versenyjogi novella) 19. szakasza feljogosítja a bíróságot, hogy a tv. verseny abbanahagyása iránti keresetet elutasíthatja, ha az alperes ellen hasonló kérelemmel más részéről már per indult meg és a felperes nem valószínűsíti, hogy a korábbi per ellenére is jogos érdeke az új per felvétele. A törvénynek ez a rendelkezése a maga kétségtelen újszerűségével és szokatlanságával különböző megbeszélésekre adott alkalmat. Legújában dr. Tury Sándor Kornél szegedi egyetemi tanár a „Magyar Jogászegyleti értekezések és egyéb tanulmányok” ez évi augusztusi számában igen alapos tanulmányban foglalkozik a törvény ismertetett szabályával. A tanulmány a már önmagában is aktuális kérdés elevenségét még fokozottabbá teszi.

A magunk részéről teljes határozottsággal osztjuk Tury